

Усі необхідні ресурси, програмне забезпечення, клієнтську підтримку й обслуговування платформи надали школі батьки на безкоштовній основі.

На цей час працює повнофункціональна електронна організаційно-освітня система (далі ЕООС).

Вона дозволяє:

- вести навчання в очному й віддаленому форматі,
- збирати й аналізувати показники успішності,
- забезпечувати онлайн-взаємодію учнів і вчителів,
- створювати, зберігати й використовувати навчальні матеріали та ресурси,
- формувати навчальні курси, давати різні рівні доступу для користувачів відповідно до встановлених у системі ролей,
- зберігати й підтримувати доступність до результатів навчання учнів,
- вести звітну документацію навчального процесу тощо.

Усі матеріали й ресурси, які створені в системі у вигляді курсів, уже відпрацьовані та випробувані в процесі навчання в умовах карантину.

Наявність платформи дозволила учням і вчителям швидко налаштуватися на роботу в онлайн-режимі й підтримувати процес навчання практично без втрати якості та часу на адаптацію. База знань продовжує розширюватись і розвиватись зусиллями вчителів і батьків, які організували цю платформу.

Опис можливостей системи

Доступ до ресурсу надається після авторизації за індивідуальним логіном і паролем користувача.

Система має кілька рівнів доступу, що визначаються роллю кожного користувача. Зараз це ролі учня, учителя та адміністратора. Для кожної ролі є перелік можливостей, передбачених системою, і обмежень, необхідних для забезпечення прозорості та доступності процесу навчання (рис. 1).

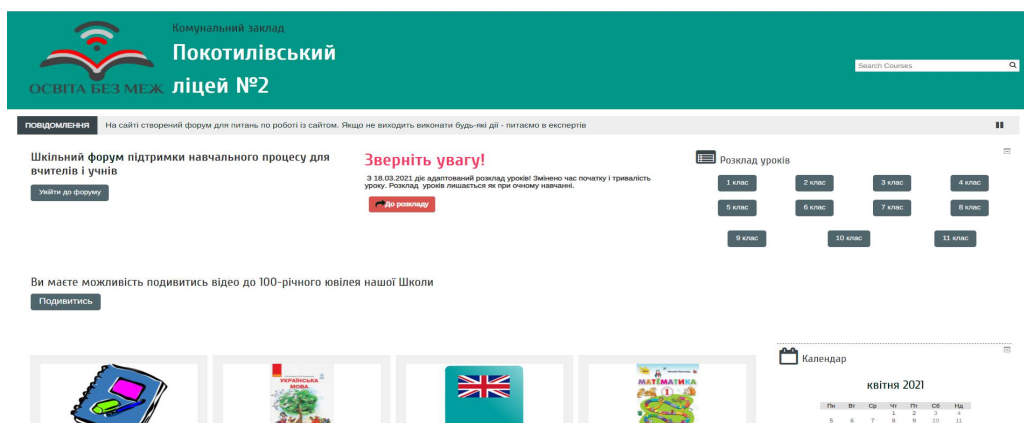

Рис. 1. Авторизація в системі

Платформа містить курси для всіх років навчання з усіх предметів відповідно до вимог МОН. Усі учні розподілені за категоріями відповідно до року навчання та записані на курси з предметів у своїй категорії.

Кожен курс – це упорядкований відповідно до навчальної програми й тематики перелік матеріалів, завдань, інтерактивних елементів, які учень опановує в процесі навчання.

Система включає ресурс вебконференції, що дозволяє проводити уроки віддалено, використовуючи матеріали курсів. Доступ до вебінарів організований у рамках навчального курсу, на який записаний учень. Це виключає можливість присутності випадкових осіб і створює цифрову безпеку учнів.

Платформа забезпечує організацію освітнього процесу шляхом системи повідомлень про дії (терміни виконання завдань, надання робіт на перевірку, виконання тестів, отримання оцінок або коментарі до робіт і т.п.). Це реалізовано у вигляді інтерактивного календаря подій і розсилки дубльованих повідомлень у системі, на електронну пошту користувача та в мобільний додаток системи (рис. 2).

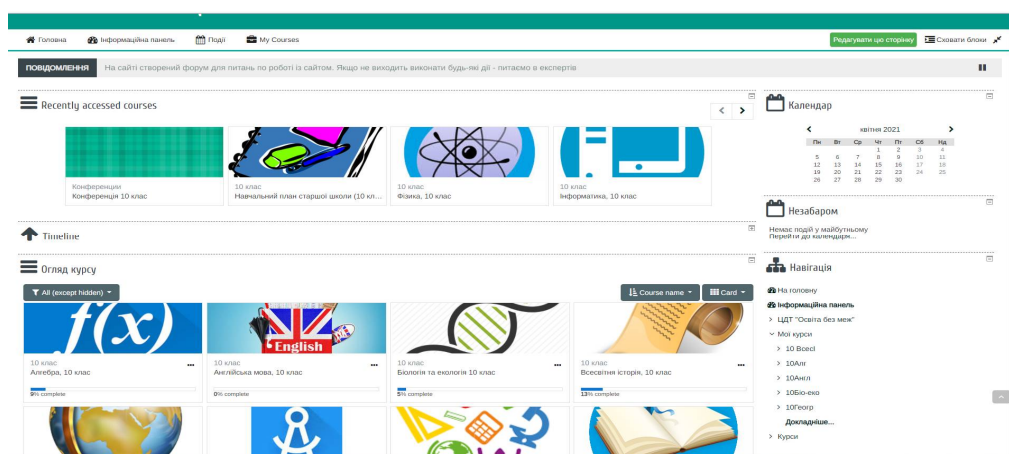

Рис. 2. Організація рівнів доступу та особистий кабінет

На платформі є можливість створення більше 50 видів матеріалів і ресурсів, у тому числі індивідуальних і групових, оцінюваних автоматично та вручну, для ознайомлення, відео та аудіоматеріалів, ресурсів із гейміфікацією. Усі ресурси адаптивні й доступні з ПК, планшетів і смартфонів. Є мобільний додаток для навчання до основного сайту.

Усі навчальні матеріали, що представлені в системі у вигляді елементів і ресурсів для курсів, створювали особисто вчителі Покотилівського ліцею № 2 за підтримки адміністратора платформи, є власністю укладачів.

Гнучкість налаштувань і функціонал системи дозволяє її використання в різних режимах:

- єдина платформа для дистанційного навчання – «школа під ключ»;
- проведення індивідуальних курсів, занять, гуртків у віддаленому й очному форматі;
- організація конкурсів, олімпіад, конференцій, ігор, вікторин та ін.;
- формат очних уроків із використанням інтерактивних матеріалів;
- дошка оголошень або сайт закладу освіти.

Як сьогодні працює заклад освіти

Весь процес навчання ведеться на одному ресурсі. Він дозволяє забезпечити доступ до теоретичних матеріалів (у тому числі аудіо-, відеоресурсів, електронних підручників, текстових матеріалів учителів, інтерактивних завдань і презентацій та ін.) з кожного предмета в кожному класі.

Курс включає як ресурси, так і елементи, що дозволяють відпрацювати отримані навички, забезпечити контроль виконання та отримати оцінку. Елементи – це завдання, які перевіряє безпосередньо вчитель, і ті, які система оцінює автоматично (рис. 3).

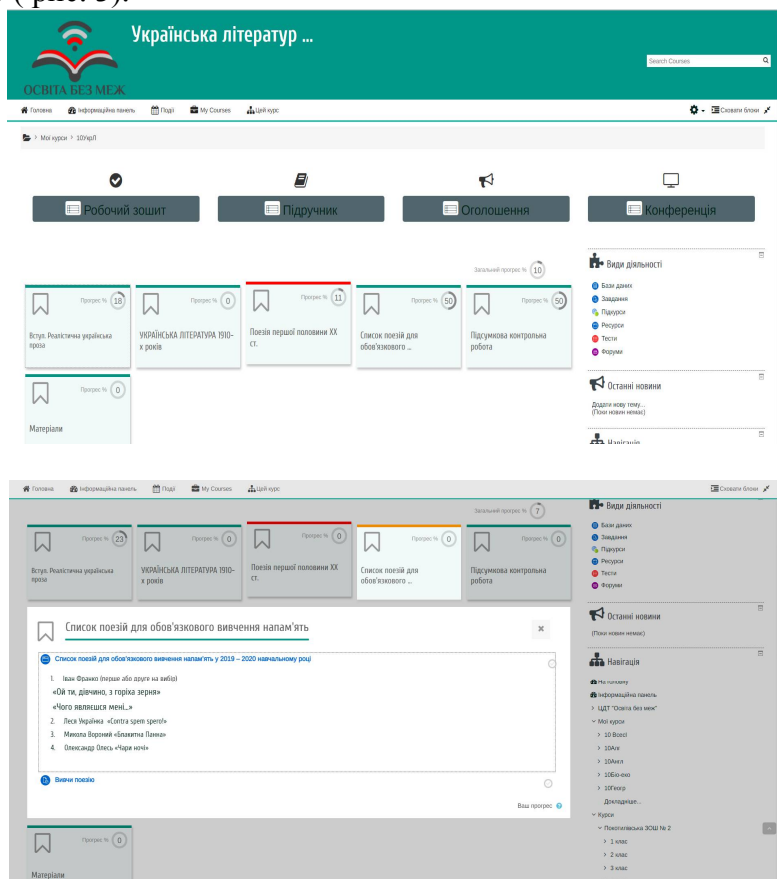

Рис. 3. Зовнішній вигляд курсу та ресурсів

Усі завдання до виконання учень бачить у своєму особистому кабінеті в календарі. Після виконання та відправки виконаних завдань учитель отримує повідомлення на сайті, яке дублюється в електронній пошті й на телефоні (у відповідній програмі). Коли робота перевірена, учень також отримує про це повідомлення в такому ж форматі.

Для проведення онлайн-уроків адміністрація склала розклад сесій у форматі вебінарів, що дозволяє не перевантажувати сервер і в той же час забезпечити доступ до відеоконсультацій для всіх учнів.

Це дуже допомагає в засвоєнні матеріалу, який дитина не може зрозуміти в процесі самопідготовки.

Проблема великої кількості додатків, які довелося освоювати педагогам, учням і батькам для участі в освітньому процесі в період пандемії, у школі обмежується процесом входу на сайт (це виявилось викликом для деяких учнів і батьків, які не з першого разу змогли ввести правильно логін і пароль для доступу дитини на сайт). Можна уявити, якою проблемою для них могла б стати установка додаткових програм і додатків на ПК або смартфон.

Для організації процесу комунікації між учнями, учителями та батьками й вирішення питань, не пов'язаних безпосередньо з навчальним процесом, використовується Viber і Telegram.

Звичайно, усе, що стосується роботи з учнями в рамках освітнього процесу, у тому числі вебінари, відбувається на платформі. Для того щоб брати участь в онлайн-уроці, дитина авторизується на сайті й у курсі заходить на відповідний ресурс.

Ніяких додаткових програм установлювати не потрібно. Відвідати вебінар без авторизації з боку учня або вчителя неможливо, тобто випадкових учасників бути не може: учитель бачить усіх учнів, які ввійшли на ресурс (це вирішує проблему, з якою стикаються користувачі деяких безкоштовних ресурсів для вебінарів, куди мають доступ випадкові відвідувачі або спеціально запрошені «тролі»). Рівень налаштувань доступу дозволяє вчителю обмежити діяльність учнів у процесі уроку.

Найпоширеніші за використанням ресурси – це завдання, які перевіряє вчитель персонально, і тести. Як правило, після вивчення теоретичного матеріалу учень виконує завдання на оцінку в офлайн-форматі (у своїх робочих зошитах або на ПК) та відправляє фото роботи або виконану на ПК (смартфоні) роботу в поле відповіді.

З теорією ніяких проблем не виникало: усі навчальні матеріали були розміщені на сайті раніше, а відеоресурсів у вільному доступі з'явилася величезна кількість, що дозволило вчителям вибрати найбільш якісні та розмістити їх на курсах у вигляді вбудованих блоків – без необхідності в переході на інші сайти. Ще одна проблема неорганізованого процесу – перемикання уваги учнів на інші додатки та джерела в процесі підготовки – також була вдало подолана.

Далі вчитель отримує повідомлення про те, що дитина виконала й відправила роботу, перевіряє її, використовуючи спеціальні форми перевірки та збереження оцінок і коментарів на своєму рівні доступу, і оцінює. Учень отримує повідомлення про це, може переглянути роботу з виправленнями та помилками. При цьому ні додаткових коштів, ні програм для малювання, відтворення, скачування представлених робіт не потрібно – весь функціонал є в системі.

Тут же зберігаються всі роботи й результати навчання кожного учня. Доступ до них є як у самого учня, так і в учителя (у рамках його курсу), і в батьків, які можуть переглянути успішність дитини та коментарі до кожного завдання.

Налаштування термінів і часу виконання, форми подання та оцінювання дозволяє вчителю систематизувати навчальний процес, а учнів дисциплінує здавати завдання вчасно, а не чекаючи крайнього терміну та перевантажуючи вчителя перевіркою купи завдань.

Налаштування тестів дають змогу проводити контроль знань, обмеживши час тестування та можливість маніпуляцій у процесі підсумкового контролю.

Таким чином, вирішується ще одна проблема – можливість виконувати завдання навіть за поганого зв'язку, збереження результатів тестування при обриві і відправка виконаного тесту після відновлення з'єднання, перемішування питань і випадковий порядок відповідей у тесті знімає необхідність організовувати перевірку знань одночасно для всіх учнів – система забезпечує обмеження часу на виконання та відключає можливість «дописати» при його закінченні, автоматично надсилаючи всі результати, виконані вчасно.

Звичайно, розумні діти знаходять можливості для будь-якого контролю. Але хіба в звичайній школі все відбувається інакше? Зрештою, це розвиває інші таланти, які в житті точно не будуть зайвими.

Ресурси, які розробили вчителі, зберігаються на їх персональних носіях і можуть використовуватися за їх власним розсудом.

На сьогодні, крім глобальних, із якими зіткнулися більшість закладів освіти України в умовах пандемії, виділено низку специфічних питань безпосередньо адміністрації та педагогів школи в процесі створення, наповнення та організації освітнього процесу на платформі дистанційного навчання.

Їх можна умовно розділити на три напрями.

Перший – питання, пов'язані з організацією процесу навчання з використанням установленої системи.

До них належать, у першу чергу, законодавчі та нормативні питання. На цей час в Україні в процесі формування перебувають нормативи, роз'яснення та законодавчі акти, що регулюють процес дистанційного навчання.

У зв'язку з цим неможливо реально врахувати витрати на ведення самого процесу навчання в системі, на законних підставах оформити персонал, що забезпечує функціонування платформи, забезпечити фінансування сервера та придбання необхідних ресурсів і обладнання.

У результаті мотивація персоналу обмежується виключно особистою ініціативою вчителів і адміністрації школи, а весь тягар фінансових і організаційних витрат лежить на окремих батьках.

За період створення та відпрацювання системи школа брала участь у трьох грантових конкурсах, які, на жаль, не були схвалені; не один раз зверталася до місцевих і районних органів влади, але навіть висока якість процесу навчання в період карантинних заходів не знайшла там підтримки й відгуку. Батьки розробили пропозиції, які були узгоджені з адміністрацією школи, і деякі з них прийняті для подальшої реалізації. Зокрема, був проведений розрахунок необхідних фінансових витрат на утримання ресурсу, технічну підтримку та пропозиції щодо розширення роботи системи на всі заклади освіти новоствореної Височанської ОТГ.

Другий напрям – питання, пов'язані зі створенням і наповненням курсів. Зрозуміло, що підготовка педагогічного складу не включала в себе роботу в системі дистанційної освіти. У зв'язку з цим був створений курс-інтенсив навчання персоналу роботи в системі, навчальні відео, а також, за необхідністю, проводяться семінари та персональні консультації з учителями та працівниками школи.

Як показала практика, ключова проблема полягає в тому, що система викладання у звичайній очній школі кардинально відрізняється від тієї, яку передбачає змішаний і дистанційний формат.

Учителям (особливо це стосується педагогів, які раніше не використовували дистанційні ресурси в освітньому процесі) складно адаптуватися до нових форм навчання й адаптувати свої навчальні матеріали до вимог системи ДО.

Не менш важливим питанням у цьому напрямі є сам контент, яким наповнюються курси, а також додаткові програмні модулі, які були створені для функціонування платформи.

Методом проб і помилок була сформульована система налаштувань ресурсів, елементів і опцій, що дозволяють забезпечувати інтуїтивно зрозумілий інтерфейс

і доступність системи й окремих її елементів з урахуванням загальних завдань курсів, навчальних програм і управлінських завдань для обліку та контролю процесу навчання в змішаному й віддаленому форматі.

У процесі наповнення курсів формувався і продовжує формуватися перелік завдань для програмістів, які поступово реалізуються у вигляді додаткових системних і управлінських модулів.

І третій напрям проблематики – це питання, що безпосередньо пов’язані з організацією управління змішаного та дистанційного навчання у закладі загальної середньої освіти.

На сьогодні є низка відкритих питань і адаптація під них можливостей платформ:

- облік і створення нормативів витрат часу роботи вчителів у системі дистанційного та змішаного навчання і його оплата;
- регламентування роботи вчителів молодшої школи з наповнення та ведення курсів, на яких лягає навантаження за 4 перших роки навчання, у кожному з яких від 10 до 12 предметів;
- узгодження питань авторства матеріалів у рамках спільних курсів;
- розв’язання проблем і брак учителів із предметів, викладати які в дистанційному форматі нікому (через нездатність педагога освоїти систему дистанційного навчання).

Як правило, це стосується заслужених педагогів у віці, які цінні, затребувані і показують високі результати навчання дітей у класичному форматі. При цьому залучення інших педагогів не може бути фінансово підкріплено в результаті зазначених проблем.

Отже, можна зробити такі висновки: у результаті реалізації проєкту впровадження ДО в систему загальноосвітньої школи виникає низку проблем, частина з яких може бути вирішена власними зусиллями школи, частина вирішується із залученням додаткових матеріальних і людських ресурсів, і частина може бути вирішена тільки в результаті прийняття нормативних документів, що регламентують діяльність дистанційної форми навчання, у першу чергу, визначають статус і оплату праці вчителів, зайнятих у ДО.

Література

1. Закон України «Про повну загальну середню освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2020, № 31, ст.226) [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
2. Закон України «Про освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380) [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Жиров В.Ф. Применение информационных технологий в заочном (дистанционном) обучении // Вестник Финансовой академии. – 2007. – № 4. – С. 107–112.
4. Корнеев А.Н., Котельникова В.Е. Тенденции в области дистанционного обучения: методы и технологии. 2017г. [Електронний ресурс]. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/tendentsii-v-oblasti-distantsionnogo-obucheniya-metody-i-tehnologii>
5. Парасюк О.О. Проблемы дистанционного обучения в общеобразовательной школе Украины. Дистанційне навчання – старт із

- сьогодення в майбутнє // Матеріали IV всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. 19-20 квітня 2018 року URL: <https://dspace.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/15459/1/48-49.pdf>
6. Парасюк О.О. До питання про змішане навчання. Реальний досвід. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.osvitabezmezh.com.ua/k-voprosu-o-smeshannom-obuchenii-realnyj-opyt/>
7. Парасюк О.О. Вся школа в одному ресурсі. URL: <https://www.osvitabezmezh.com.ua/vsia-shkola-v-odnomu-resursi/?lang=uk>

Добрі практики партнерства юних туристів-краєзнавців

В. А. Редіна, І. В. Павелко

Стратегією розвитку позашкільної освіти в Україні (2018 рік) визначені стратегічні вектори розвитку позашкілля, а саме: правовий, управлінський, освітній, інформаційний, фінансовий.

Зазначеним документом передбачається розширення функцій закладу позашкільної освіти як центру освітньої, соціокультурної та громадянської діяльності в об'єднаній територіальній громаді (ОТГ), селищі, районі, місті, області. Стратегічною ціллю управлінського вектора є *розвиток партнерства та співпраці у сфері позашкільної освіти* на національному, регіональному та місцевому рівнях (рівні громади) усіх представників позашкілля (управлінці, педагоги, батьки вихованців, учні, слухачі та ін.) з метою формування соціальної відповідальності та забезпечення престижу позашкільної освіти. Стратегія також передбачає активізацію тристоронньої співпраці місцевої влади, закладів позашкільної освіти і громадськості в розвитку позашкільної освіти [1].

Не стоїть осторонь зазначеної проблеми педагогічний колектив Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради, який багаторічною плідною працею в партнерстві з різними закладами, організаціями, громадськими об'єднаннями створив власну модель сучасного закладу позашкільної освіти, одного з найкращих закладів позашкілля Харківщини [2].

За 70 років своєї діяльності Харківська обласна станція юних туристів налагодила партнерські відносини, у першу чергу, із закладами вищої освіти, колегами-позашкільниками практично з усієї України, виробничими установами, громадськими організаціями, що сприяло зростанню позитивного іміджу закладу, його авторитету серед вихованців, батьків. У своїй статті ми розкрили лише деякі напрями співпраці закладу з партнерами на ниві навчання та виховання юних туристів-краєзнавців Харківщини – патріотів України.

На сучасному етапі розвиток позашкільної освіти на Харківщині досяг такого рівня, який неможливо уявити без співпраці із закладами вищої освіти (ЗВО). Слід зазначити, що в такій співпраці зацікавлені обидві сторони. Вища